

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (осми състав)

9 декември 2021 година *

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по граждански и търговски дела — Регламент (ЕС) № 1215/2012 — Компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения по граждански и търговски дела — Компетентност по дела във връзка със застраховането — Искане за обезщетяване на вредите, претърпени от частноправен субект с местоживееене в държава членка след злополука, настъпила в жилище под наем в друга държава членка — Иск, предявен от увреденото лице срещу, от една страна, застрахователя и от друга, застрахования собственик на това жилище — Приложимост на член 13, параграф 3 от този регламент“

По дело C-708/20

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от County Court at Birkenhead (Районен съд, Бъркенхед, Обединеното кралство) с акт от 30 декември 2020 г., постъпил в Съда в същия ден, в рамките на производство по дело

BT

срещу

Seguros Catalana Occidente,

ЕВ,

СЪДЪТ (осми състав),

състоящ се от: N. Jääskinen, председател на състава, M. Safjan (докладчик) и M. Gavalec, съдии,

генерален адвокат: T. Šarpeťa,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за ЕВ, от самата нея,

* Език на производството: английски.

- за германското правителство, от J. Möller, M. Hellmann и U. Bartl, в качеството на представители,
- за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от A. Peluso, avvocato dello Stato,
- за Европейската комисия, от C. Ladenburger, X. Lewis и S. Noë, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 13, точка 3 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между BT, от една страна, и Seguros Catalana Occidente и EB, от друга, относно искане на BT да бъде обезщетена за вредите, претърпени след злополука, настъпила в недвижим имот, който е собственост на EB.

Правна уредба

- 3 Съображения 16, 18 и 34 от Регламент № 1215/2012 гласят:
 - „(16) Наред с местоживеенето на ответника следва да съществуват алтернативни основания за компетентност, които са основани на тясна връзка между съда и процесуалното действие или с оглед да се улесни доброто правораздаване. С наличието на тясна връзка следва да се гарантира правна сигурност и да се избягва възможността срещу ответника да бъде подаден иск в съд на държава членка, която той не би могъл разумно да предвиди. Това е важно, особено при спорове относно извъндоговорни задължения, произтичащи от нарушения на правото на личен живот и на правата, свързани с личността, включително клеветата.
- [...]
- (18) Във връзка със застраховането, потребителските и трудовите договори по-слабата страна следва да бъде защитена от правила за компетентност, които са в по-висока степен благоприятни за нейните интереси, отколкото общите правила.

[...]

- (34) Следва да се гарантира приемственост между [Конвенцията от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3) (наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“)], Регламент (ЕО) № 44/2001 [на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74)] и настоящия регламент и за тази цел следва да се установят преходни разпоредби. Същата нужда от приемственост се прилага и по отношение на тълкуването от Съда на Европейския съюз на [Брюкселската конвенция] от 1968 г. и на регламентите, които я заменят“.
- 4 Членове 10—16 са в глава II, раздел 3 („Компетентност по дела във връзка със застраховане“) от Регламент № 1215/2012.
- 5 Член 10 от този регламент гласи следното:
- „По дела във връзка със застраховане компетентността се определя от нормите на настоящия раздел, без да се засягат разпоредбите на член 6 и член 7, параграф 5“.
- 6 Член 11 от същия регламент гласи следното:
- „1. Срещу застраховател с местоживееене в държава членка може да бъде предявен иск:
- а) в съдилищата на държавата членка, където той има местоживееене;
- б) в друга държава членка в случай на искове, предявени от притежателя на полицата, застрахования или трето ползващо се лице, в съдилищата по мястото, където ищецът има местоживееене; или
- в) ако той е съзастраховател, в съдилищата на държава членка, в която е предявен иск срещу основния застраховател.
2. Застраховател, който няма местоживееене в държава членка, но има клон, агенция или друго представителство в една от държавите членки, по отношение на спорове, произтичащи от дейността на клона, агенцията или представителството, се счита, че има местоживееене в тази държава членка“.
- 7 Съгласно член 13 от същия регламент:
- „1. По отношение на застраховка за отговорност застрахователят също така може, ако законът на съда го позволява, да бъде привлечен в производство, което увредената страна е започнала срещу застрахования.
2. Членове 10, 11 и 12 се прилагат по отношение на искове, предявени от увредената страна пряко срещу застрахователя, когато такива преки искове са разрешени.
3. Ако правото, приложимо спрямо такива преки искове, предвижда, че притежателят на полицата или застрахованият могат да бъдат привлечени като страна по делото, същият съд е компетентен по отношение на тях“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 8 ВТ, с местоживееене в Обединеното кралство, претърпяла злополука по време на ваканция в Испания през 2018 г. Тази злополука станала в недвижим имот, собственост на ЕВ, чието местоживееене е в Ирландия.
- 9 Seguros Catalana Occidente е застраховател на гражданската отговорност на ЕВ за този имот и седалището му е в Испания.
- 10 ВТ твърди, че с договор, сключен от нейно име от член на семейството ѝ, ЕВ се съгласила да я настани с нейното семейство във въпросния недвижим имот от 31 март 2018 г.
- 11 На 3 април 2018 г. ВТ се наранила в резултат на случайно падане в дворното пространство, което е част от този недвижим имот.
- 12 ВТ решава да предяви иск срещу ЕВ и Seguros Catalana Occidente за претърпените от това падане вреди и загуби. Тя твърди, че ЕВ имала към нея задължение, от което може да възникне договорна и деликтна отговорност („duty in contract and tort“), състояща се в задължение на ЕВ да покаже разумно старание и умения, за да гарантира, че имотът може разумно да се използва безопасно, което тя не е изпълнила. Според ВТ ЕВ трябвало да монтира парапет или предупредителен знак в непосредствена близост до стъпалото или пък да го обозначи по някакъв начин.
- 13 Искът е заведен пред County Court Money Claims Centre (England & Wales) (център за парични иски към районния съд (Англия и Уелс), Обединено кралство) на 14 април 2019 г. Впоследствие той е връчен на ответниците, а именно Seguros Catalana Occidente и ЕВ, след което е прехвърлен на County Court at Birkenhead (Районен съд Бъркенхед, Обединеното кралство).
- 14 ВТ твърди, че съгласно член 11, параграф 1, буква б) и член 13, параграф 2 от Регламент № 1215/2012 международно компетентни по отношение на Seguros Catalana Occidente са съдилищата на Англия и Уелс.
- 15 ВТ счита, що се отнася до ЕВ, че ищецът може да привлече в производството застрахован с местоживееене в чужбина по иск срещу застраховател, установен в чужбина, съгласно член 13, параграф 3 от този регламент. Според нея за тази цел не е необходимо да е налице „спор“ между застрахователя и застрахования относно валидността или действието на застрахователната полица. Единственото условие, което трябвало да бъде изпълнено съгласно посочения член 13, параграф 3, било правото, което урежда прекия иск срещу застрахователя, в случая — испанското право, да предвижда такова привличане на застрахования в това производство.
- 16 Seguros Catalana Occidente не оспорва компетентността на запитващата юрисдикция и представя защитата си.
- 17 На 29 януари 2020 г. ЕВ оспорва компетентността на съдилищата на Англия и Уелс да разглеждат исканията, предявени срещу нея от ВТ на основание на член 13, параграф 3 от Регламент № 1215/2012.

- 18 Според ЕВ тази разпоредба се прилага само по дела във връзка със застраховане. Тя обаче счита, че искът на ВТ е за обезщетение за вредите и непреките загуби, произтекли от предполагаема небрежност, допусната при предоставянето на услугата „ваканционно настаняване“. Това не бил иск във връзка със застраховане и не се превръщал в такъв само защото е бил заведен в рамките на същия иск като прекия иск срещу застрахователя.
- 19 Преди да може да бъде разгледано възражението на ЕВ срещу компетентността на съдилищата на Англия и Уелс, Seguros Catalana Occidente изяснява позицията си по същество и поддържа, че предвидените в застрахователната полица ограничения и забрани означават, че тази полица не покрива използването от ЕВ на имота за ваканционно настаняване на трети лица срещу заплащане. Затова Seguros Catalana Occidente не счита, че от него се изисква да обезщети ЕВ за въпросната злополука, поради което моли искът, предявен от ВТ срещу него, да бъде отхвърлен. Запитващата юрисдикция спира производството по молбата на Seguros Catalana Occidente за отхвърляне на иска, предявен от ВТ, докато бъде постановено решение по настоящото преюдициално запитване.
- 20 Тази юрисдикция счита, че първо трябва да разгледа възражението на ЕВ срещу нейната международна компетентност. Тя уточнява, че Seguros Catalana Occidente не участва в производството в този му аспект.
- 21 При това положение County Court at Birkenhead (Районен съд Бъркенхед) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Изисква ли член 13, параграф 3 от Регламент № 1215/2012 фактическото основание, на което увредената страна се позовава в иска срещу притежателя на полицата/застрахования, да включва въпрос във връзка със застраховане?
- 2) При утвърдителен отговор на [първия въпрос], за да се приеме, че искът на увредената страна е във връзка със застраховане, достатъчно ли е искът, който възнамерява да предяви срещу притежателя на полицата/застрахования, да произтича от същите фактически обстоятелства и да е предявен в рамките на същото дело като предявения срещу застрахователя пряк иск, дори и фактическото основание на спора между увредената страна и притежателя на полицата/застрахования да няма връзка със застраховане?
- 3) Освен това и при условията на евентуалност, при утвърдителен отговор на [първия въпрос], за да се приеме, че искът на увредената страна е във връзка със застраховане, достатъчно ли е между застрахователя и увредената страна да има спор относно валидността или действието на застрахователната полица?
- 4) При отрицателен отговор на [първия въпрос] достатъчно ли е привличането на притежателя на полицата/застрахования в производството по прекия иск срещу застрахователя да бъде разрешено от правото, приложимо към прекия иск срещу застрахователя?“.

По преюдициалните въпроси

По въпроси от първи до трети

- 22 С първите си три въпроса, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 13, параграф 3 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че по отношение на иск, предявен от увреденото лице пряко срещу застрахователя съгласно член 13, параграф 2, съдът на държавата членка, в която посоченото лице има местоживеене, може да обяви на основание на същия член 13, параграф 3, че е компетентен да се произнесе и по иск за обезщетение, едновременно предявен от това лице срещу притежателя на полицата или застрахования, който има местоживеене в друга държава членка и не е бил привлечен в производството от застрахователя.
- 23 В самото начало трябва да се припомни, че тъй като съгласно съображение 34 от Регламент № 1215/2012 с последния се отменя и заменя Регламент № 44/2001, който от своя страна заменя Брюкселската конвенция, даденото от Съда тълкуване на разпоредбите на последните правни актове важи и за Регламент № 1215/2012, когато тези разпоредби могат да се квалифицират като „еквивалентни“ (решение от 9 юли 2020 г., Verein für Konsumenteninformation, C-343/19, EU:C:2020:534, т. 22 и цитираната съдебна практика). Такъв обаче е случаят с член 10, параграф 3 от Брюкселската конвенция, както и с член 11, параграф 3 от Регламент № 44/2001, от една страна, и с член 13, параграф 3 от Регламент № 1215/2012, от друга страна.
- 24 За да тълкува разпоредба на правото на Съюза, Съдът трябва съгласно постоянната си практика да вземе предвид не само текста на посочената разпоредба от правото на Съюза, но и контекста, в който тя се вписва, и целите на правната уредба, от която тя е част (решение от 24 март 2021 г., MСP, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, т. 37 и цитираната съдебна практика).
- 25 Що се отнася, на първо място, до текста на член 13, параграф 3 от Регламент № 1215/2012 във връзка с параграф 2 от този член, следва да се припомни, че съгласно тази разпоредба, ако правото, приложимо спрямо искове, предявени от увреденото лице пряко срещу застрахователя, предвижда, че притежателят на полицата или застрахованият могат да бъдат привлечени като страна по делото, същият съд е компетентен по отношение на тях. Следва да се приеме, че сам по себе си този текст не дава отговор на въпроси от първи до трети, поставени по настоящото дело.
- 26 Що се отнася, на второ място, до общата структура на Регламент № 1215/2012, следва да се отбележи, че член 13, параграф 3 се намира в глава II, раздел 3 от този регламент. Този раздел, който съгласно заглавието му и член 10 от същия определя компетентността „по дела във връзка със застраховане“, установява самостоятелна система за разпределяне на съдебната компетентност по дела във връзка със застраховане (вж. в този смисъл решение от 20 юли 2017 г., MMA IARD, C-340/16, EU:C:2017:576, т. 27).
- 27 В това отношение трябва да се отбележи, че от практиката на Съда относно обхвата на понятието „дела във връзка със застраховане“ е видно, че естеството на прекия иск на увреденото лице срещу застрахователя по националното право няма никакво значение за

прилагането на разпоредбите на раздел 3, глава II от Регламент № 1215/2012 (вж. в този смисъл решение от 13 декември 2007 г., *FBTO Schadeverzekeringen*, C-463/06, EU:C:2007:792, т. 30).

- 28 В този контекст в писмените си становища ЕВ, германското правителство и Европейската комисия поддържат, че иск за обезщетение, предявен от увредено лице срещу застраховано лице, не попада в приложното поле на член 13, параграф 3 от този регламент, тъй като не произтича от „застрахователно правоотношение“, а по същество е дело относно непозволено увреждане.
- 29 Както следва от член 10 от Регламент № 1215/2012, самостоятелното понятие „дела във връзка със застраховане“ дава възможност да се направи разграничение между компетентността, предвидена в глава II, раздел 3 от този регламент по тези дела, и предвидената в раздел 2 от същата глава специална компетентност в областта на договорната и деликтната отговорност (вж. в този смисъл решение от 13 декември 2007 г., *FBTO Schadeverzekeringen*, C-463/06, EU:C:2007:792, т. 30).
- 30 При това положение следва да се приеме, че за да обоснове прилагането на особените правила за компетентност, предвидени в посочения раздел 3, искът, с който е сезиран съдът, трябва задължително да поставя въпрос, свързан с права и със задължения, произтичащи от застрахователно правоотношение между страните по този иск.
- 31 Това тълкуване на понятието „дела във връзка със застраховане“ означава, че искът, предявен от увреденото лице срещу притежателя на полицата или застрахования, не може да се счита за искане във връзка със застраховане само защото този иск и искът, предявен пряко срещу застрахователя, произтичат от същите фактически обстоятелства или защото между застрахователя и увреденото лице има спор относно валидността или действието на застрахователната полица.
- 32 Що се отнася, на трето място, до телеологичното тълкуване, трябва, от една страна, да се припомни, че съгласно практиката на Съда от съображение 18 от Регламент № 1215/2012 следва, че искът във връзка със застраховане се характеризира с известен дисбаланс между страните, които разпоредбите на раздел 3, глава II от този регламент имат за цел да коригират, като предоставят възможност на по-слабата страна да се ползва от правила за подсъдност, които са по-благоприятни за нейните интереси, отколкото общите правила (вж. в този смисъл решения от 20 юли 2017 г., *MMA IARD*, C-340/16, EU:C:2017:576, т. 28 и от 27 февруари 2020 г., *Balta*, C-803/18, EU:C:2020:123, т. 27 и 44).
- 33 Този дисбаланс обикновено липсва, когато искът не се отнася до застрахователя, по отношение на когото както застрахованото лице, така и увреденото лице се считат за по-слабата страна (вж. в този смисъл решения от 26 май 2005 г., *GIE Réunion européenne и др.*, C-77/04, EU:C:2005:327, т. 17 и цитираната съдебна практика, както и от 17 септември 2009 г., *Vorarlberger Gebietskrankenkasse*, C-347/08, EU:C:2009:561, т. 44).
- 34 Освен това следва да се отбележи, че както е видно от страница 32 от доклада, изготвен от г-н Р. Jenard относно Брюкселската конвенция (ОВ С 59, 1979 г., стр. 1), целта на член 13, параграф 3 от Регламент № 1215/2012 е даде на застрахователя правото да привлече застрахования в качеството му на трето лице в производството между него и увреденото лице, за да му осигури оръжие срещу измама и за да се избегне рискът различни съдилища да постановят несъвместими съдебни решения. Следователно, когато увреденото лице е

предявило иск за обезщетение пряко срещу застрахователя и той не е привлякъл по него съответния застрахован, сезираната юрисдикция не може да се позове на тази разпоредба, за да приеме, че е компетентна по отношение на застрахования.

- 35 От друга страна, без съмнение е вярно, че в съответствие със съображение 16 разпоредбите на Регламент № 1215/2012 трябва да бъдат тълкувани, като се има предвид целта да се улесни доброто правораздаване и че привличането на застрахования от увреденото лице като трето лице в производството пред сезирания съд би позволило да се избегне рискът от едновременно наличие на два паралелни съдебни спора.
- 36 Следва обаче да се подчертае, че да се позволи на увреденото лице да привлече застрахования на основание член 13, параграф 3 от Регламент № 1215/2012 би означавало да се заобиколят правилата на този регламент относно компетентността в областта на деликтната отговорност, определени в глава II, раздел 2. В такъв случай всяко увредено лице ще може да предяви иск срещу застрахователя на основание на член 13, параграф 2, за да използва по-благоприятните разпоредби на членове 10, 11 и 12 от този регламент, за да привлече впоследствие застрахования като трето лице в това производство на основание на посочения член 13, параграф 3 от същия регламент.
- 37 Във всеки случай целта за добро правораздаване обикновено е постигната в достатъчна степен, при положение че както е предвидено в същия член 13, параграф 1, застрахованият може да привлече застрахователя пред същия съд, пред който пострадалото лице е предявило иск срещу този застрахован, стига законите на държавата членка на този съд да позволяват това.
- 38 С оглед на гореизложеното на въпроси от първи до трети следва да се отговори, че член 13, параграф 3 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че по отношение на иск, предявен от увреденото лице пряко срещу застраховател съгласно член 13, параграф 2, съдът на държавата членка, в която посоченото лице има местоживееене, не може да обяви, че е компетентен на основание на същия член 13, параграф 3 да се произнесе и по иска за обезщетение, едновременно предявен от това лице срещу притежателя на полицата или застрахования, който има местоживееене в друга държава членка и не е бил привлечен в производството от застрахователя.

По четвъртия въпрос

- 39 С оглед на отговора, даден в предходната точка от настоящото решение, не следва да се отговаря на четвъртия въпрос.

По съдебните разноски

- 40 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (осми състав) реши:

Член 13, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че по отношение на иск, предявен от увреденото лице пряко срещу застраховател съгласно член 13, параграф 2, съдът на държавата членка, в която посоченото лице има местоживеене, не може да обяви, че е компетентен на основание на същия член 13, параграф 3 да се произнесе и по иска за обезщетение, едновременно предявен от това лице срещу притежателя на полицата или застрахования, който има местоживеене в друга държава членка и не е бил привлечен в производството от застрахователя.

Подписи